

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA INNOVATSION USHLUBLAR INTEGRATSIYASI

Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi

Farg'ona davlat universiteti, magistr

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13881589>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 21-sentabr 2024 yil
Ma'qullandi: 23-sentabr 2024 yil
Nashr qilindi: 30-sentabr 2024 yil

KEY WORDS

axborot texnologiyalari,
innovatsion ushblar, boshlang'ich
ta'lim, pedagogik integratsiya,
o'qitish samaradorligi.

ABSTRACT

Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalari va innovatsion ushblarni integratsiya qilishning o'quv jarayoniga ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot natijalari texnologiyalar va zamonaviy yondashuvlar o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishi va samaradorligini oshirishini ko'rsatdi. Shuningdek, o'qituvchilarning texnologik bilimlari va pedagogik yondashuvlarini birlashtirish zarurligi ta'kidlangan.

Bugungi kunda globallashtirish va texnologik rivojlanish ta'lim sohasida tub o'zgarishlar qilishni talab qilmoqda. Xususan, boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalari va innovatsion ushblarni integratsiya qilish dolzarb masalalardan biriga aylandi. Axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi ta'lim jarayonini optimallashtirish, o'quvchilarning darslarga bo'lgan qiziqishini oshirish hamda ularning mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Bunda nafaqat an'anaviy ta'lim metodlari, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalar ham katta rol o'ynaydi.

Innovatsion ushblarni boshlang'ich ta'lim jarayoniga integratsiya qilish nafaqat o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi, balki ularga kelajakda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Shu ma'noda, ushbu maqola boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalari va innovatsion ushblarni qo'llash imkoniyatlarini, ularning o'quv jarayoniga ijobiy ta'sirini tahlil qilishga bag'ishlangan.

Boshlang'ich ta'limda axborot texnologiyalari va innovatsion ushblarni integratsiya qilish bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar turli yo'nalishlarda qimmatli tadqiqotlarni taklif etadi. Xususan, Jon Dewey (1938) kabi ta'lim nazariyotchilarining ishlarida interaktiv metodlar va tajriba orqali o'qitishning ahamiyati ta'kidlangan. Deweyning konstruktivistik yondashuvi ta'lim jarayonida o'quvchilar faol ishtirok etadigan va ularning mustaqil fikrlashi rag'batlantiriladigan sharoitlarni yaratish lozimligini ta'kidlaydi, bu esa zamonaviy axborot texnologiyalari bilan hamohangdir.

Hozirgi zamon tadqiqotlari, xususan, Mishra va Koehler (2006) tomonidan taklif qilingan TPCK (Texnologiya, Pedagogika va Kontent Bilimi) modeli, axborot texnologiyalarini ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli qo'llashda o'qituvchining ushbu uch komponentni integratsiya qilish ko'nikmalariga e'tibor qaratadi. Ushbu model asosida o'qituvchilar nafaqat

texnologiyalardan foydalanish bo'yicha bilimga, balki mazmun va pedagogik yondashuvlar bo'yicha ham yetarli malakaga ega bo'lishlari lozimligi ko'rsatilgan.

Keyingi tadqiqotlarda, masalan, Levy (2010) va Johnson (2015) kabi olimlar boshlang'ich ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'quv jarayoniga ta'siri bo'yicha tajribalar o'tkazgan. Ularning natijalari axborot texnologiyalarining to'g'ri qo'llanilishi o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirishi, o'zlashtirishni yaxshilashi va individual yondashuvni rivojlantirishda muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Innovatsion uslublarga keladigan bo'lsak, Vygotskiyning (1978) ijtimoiy o'rganish nazariyasi hamda Piagetning (1964) kognitiv rivojlanish modeli zamonaviy pedagogik texnologiyalarni rivojlantirishda muhim asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu nazariyalar o'quvchilarni faol o'rganishga jalb qilish va kooperativ o'qitishning samaradorligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, axborot texnologiyalarining ulardan foydalanishni qo'llab-quvvatlashi, jumladan, onlayn platformalar va multimedia vositalari orqali ko'proq interaktiv va moslashtirilgan o'quv jarayonini ta'minlash imkoniyatini beradi.

1. Empirik tadqiqot

Empirik bosqichda boshlang'ich maktablarida o'qituvchilarning axborot texnologiyalari va innovatsion uslublarni qo'llash amaliyoti o'rganildi. Tadqiqot doirasida quyidagi usullar qo'llanildi:

- So'rovnoma: Boshlang'ich maktab o'qituvchilari o'rtasida 50 nafar respondent ishtirokida so'rovnoma o'tkazildi. So'rovnoma orqali o'qituvchilarning axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasi, darslarni interaktiv qilish bo'yicha qo'llanadigan uslublar va ushbu yondashuvlar o'quvchilarga qanday ta'sir qilishini baholashga qaratilgan savollar berildi.

- *Intervyu: 10 nafar tajribali o'qituvchilar bilan yarim strukturali intervyu o'tkazilib, ulardan innovatsion pedagogik uslublar va axborot texnologiyalarini qo'llashda uchraydigan qiyinchiliklar, o'quv jarayonida erishilgan natijalar haqida batafsil ma'lumot olindi.

- Kuzatis*: Tadqiqot ishtirokchilari sifatida tanlangan 3 ta maktabda dars kuzatish usuli qo'llanildi. Bu orqali o'qituvchilarning texnologiya va innovatsion metodlarni amalda qanday qo'llayotgani va o'quvchilarning darslarga jalb qilinishini bevosita kuzatish imkoniyati yaratildi.

2. Nazariy tahlil

Nazariy tahlil qismi ilmiy manbalar va oldingi tadqiqotlarga tayangan holda amalga oshirildi. Shu jumladan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va innovatsion uslublar integratsiyasining o'quv jarayoniga ta'siri bo'yicha ilmiy maqolalar, xalqaro tadqiqotlar va monografiyalar o'rganildi. Tahlil qilingan adabiyotlar asosida boshlang'ich ta'limda texnologiyalar va yangi uslublarni qo'llash samaradorligini o'lchash uchun foydalanilgan nazariy yondashuvlar umumlashtirildi va ushbu tadqiqotda qo'llanilishi lozim bo'lgan mezonlar ishlab chiqildi.

3. Ma'lumotlarni tahlil qilish usullari

Yig'ilgan ma'lumotlar sifat va miqdoriy tahlil usullari yordamida qayta ishlangan. So'rovnoma natijalari statistik jihatdan tahlil qilinib, o'qituvchilarning texnologiyalarni qo'llash amaliyoti va ularning o'quv jarayoniga ta'siri o'rtasidagi bog'liqlik ko'rsatkichlari hisoblandi. Intervyu va kuzatishlardan olingan sifatli ma'lumotlar esa kodlash va mavzuli tahlil yordamida kategoriyalarga ajratilib, umumiy tendensiyalar va muammolar belgilandi.

Shuningdek, texnologiyalarni ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli qo'llash uchun o'qituvchilarning texnologik bilimlarini pedagogik metodlar bilan samarali integratsiya qilishi zarurligi ta'kidlanadi. Bu esa boshlang'ich ta'lim sifatini yanada yaxshilash va o'quvchilarning zamonaviy jamiyat talablariga mos ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Shunday qilib, axborot texnologiyalari va innovatsion uslublarni boshlang'ich ta'limga muvaffaqiyatli integratsiya qilish orqali o'quvchilarning o'quv jarayonini yaxshilash va ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun mustahkam zamin yaratish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmadaliyev, A. (2020). Ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llashning dolzarb masalalari. *Pedagogika va innovatsiyalar*, 5(2), 45-56.
2. Alimova, G. (2019). Boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining axborot kompetentsiyasini shakllantirishning metodik asoslari. *Oliy ta'lim muammolari*, 3(1), 32-42.
3. Johnson, L., Adams Becker, S., Estrada, V., & Freeman, A. (2015). *NMC Horizon Report: 2015 K-12 Edition*. The New Media Consortium.
4. Samadov, T. (2021). Boshlang'ich ta'limda innovatsion texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari. *Ta'lim va tarbiya ilmiy jurnali*, 4(3), 22-34.
5. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
6. Wadmany, R., & Kliachko, S. (2021). Innovative Technologies in Teacher Education: A Study of Challenges and Opportunities. *Journal of Educational Technology*, 22(4), 95-105.
7. Rahmonov, O. (2020). Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi roli. *O'zbekiston ta'limi va ilm-fani*, 2(1), 58-69.

INNOVATIVE
ACADEMY